

Eztabaida bat sekuentziaz sekuentzia

Desertuan ur bila hasi eta urrea aurkitu. Antzeko zerbait Jon Alonsok *Argia*-ren urtekarian argitaratutako artikulua-
ren ondotik etorri den zalapartarekin. Sarien inguruko ezta-
baida piztu, literatur sistema ziprztindu eta, hara!, gure li-
teraturaren erradiografia ezin zehatzagoa.

Sua piztu zuen Jon Alonsok. Denbora luzean gogoratuko
da artikulua (www.argia.com/fitx/bestelakoak/26961Jon%20Alonso.pdf). Esaten denarengatik, suposatu duenarengatik:

Zeren, literaturaren aitzakian beste zerbait epaitzen ari denean,
ofizioa denean barkatzen ez dena, planto egiteko garaia iritsi
dela garbi geratzen baita. Ez gaitzaten tronparazi beren bara-
ja markatuekin, uneko egokieraren arabera aldatzen dituzten
arautegiekin, botoak kontatzean egiten dituzten hutsekin.

Planto egin, baraja zaharra puskatu eta berria eskatu.

Salaketa egiten zuen Alonsok. Eta aurrera begirako pro-
posamena: *baraja zaharra puskatu eta berria eskatu*.

Berriz jolasteko ala inoiz gehiago ez jolasteko zen, orduan
erantzun ezin zen kontua zen.

Lehen interpretazio zuzena egin zuen Alberto Barandiarra-
nek *Berria*-ko analisisian (2007-02-07):

[...] posible ote da susmorik gabeko literatur sari nagusi bat,
bat bakarrik, urteroko ekoizpena bere osotasunean aztertu-
ko duena eta nahikoa adostasuna bilduko duena? Alonsok,
eta beste batzuek, ondorioztatu dute ezetz. Gaur egun hori
ez dela posible. Sariak ematen duen bozgoragailua garrantzi-
tsuegia dela. Interes asko ehuntzen eta korapilatzen direla.
Administrazioarekiko morrontza handiegia dela. Beraz, zer-
tarako Euskadi Saria, dio Alonsok? Zertarako sortze isilaren
ondorioz jaiotzen den letra idatziarekin zerikusirik ez duten
arrazoien araberako antzerkiarekin jarraitzea? Ez dugu jo-
kaleku honetan txotxongiloak izan nahi, idazleok. Egin de-
zagun beste zerbait, edo ez dezagun honetan parte har.

Jon Alonsok artikulua idatzi eta hilabetera edo, Alberto Barandiaranek analisisa idatzi eta hamar egunera, otsailaren 16an, 34 idazlek *Utikan Euskadi Sariak* (www.utikan.com) manifestua aurkeztu zuten:

Jardun intelektual libre eta kritiko, kultura anitz, garatu eta agintearekiko autonomo baten alde gaudenez eta Euskadi Sarien erabakiek, daukaten oihartzun mediatikoarengatik, zeharka bada ere gure lanaren kalitatearen gaineko balioespina zein gutxiespena ezartzen dutenez, argi utzi nahi diegu gure irakurleei ez dugula horrelako parametroetan neurtuak izan nahi.

Sinatzaileen artean, euskal letretako izenik garrantzitsuenetako zenbait zeuden, hala nola: Jon Alonso, Koldo Izagirre, Eider Rodriguez, Edorta Jimenez, Jose Luis Otamendi, Julen Gabiria...

Horra hor *baraja apurtua. Ez dugu nahi*. Alonsoren tantak gainez egin zuen, eta erreka ibai egin zen. Aspaldian euskal literaturan halako eztabaidarik izan gabeak ginen. Erreportajeak errepikatu ziren hedabideetan. Jaurlaritzatik Koldo Ordozgoitik («Alonsok eskubide osoa du nahi dituen ipuinak idazteko eta sinatzeko», *Berria*, 2007-02-09) eta Miren Azkaratek hitz egin zuten:

Azken egunetan argitaratu dena ez da justua, ez pertsona horiekiko, eta ez urte hauetan sarituak izan diren idazleekiko ere. Nik hori nabarmendu nahi dut: epaimahaikideen lana, batetik; eta, bestetik, urtez urte sarituak izan direnen mezimenduak (*Berria*, 2007-02-21).

Halere, Jorge Gimenez Bechentzat (*El País*, Xabier G. Argüello, 2007-02-26) *Utikan Euskadi Sariak* manifestua «sekulako porrota» izan zen, «kopurutan ez baita ezeren adierazgarri».

El País-eko erreportaje berean, Anjel Lertxundik «tamalgarrizat» jo zuen «polemika puztua». Zehazten zuenez,

egitate handi bat balitz bezala aurkeztu da halakoa ez dena, eta ez dira konturatzen denok dauzkagula beste mila goraberatxo hainbat alorretan errealitatea desenfokatzeko.

Aste berean, *Ihes betea* nobela argitaratu zuela eta, elkarizketa egin zioten *Argia* astekarian (2007-02-25) Lertxun-

diri. Hainbat gauzen artean Alonso aferaz hitz egiten zuen. Besteak beste, honakoa esan zuen:

Sistema literario ez-sanoa —desorekatua— bizi dugu. Ur tanta batek olatu baten antza hartzen du, eta olatu bati, berriaz, ez ikusiarena egiten zaio. Zabaltzaile batek, autore batek, sari batek, feria batek atentzioaren arreta-gune osoa beregana dezake denbora luzean, eta gainerako guztia estali. Benetako debate baten premian gaude eta, Jon Alonsorenari ezer kendu gabe ere, nago ezker abertzalearen itzala dezentez ere luzeagoa dela —eta emankor sibilinoagoa— administrazioarena baino.

Anjel Lertxundiren antzekoak esan zituen Kirmen Uribek *Gara*-n (2007-03-31). Zertaz hitz egin da eztabaida honetan? Hitz egiten den horrek zenbateko garrantzia du? Literaturaz hitz egin da ala literatur sistemaz, literatur kanonaz hitz egin da? Literaturaz hitz egin da ala banitateaz hitz egin da? Neurrian eman da eztabaida?

Uribek:

Nolako gauza kaxkarretan galtzen dugun denbora hemen eta nolako diskusio azalekoetan pasatzen ditugun orduak eta orduak. Askotan euskal literaturaren barnean dauden eztabaidak egiturari buruzkoak dira, ez literaturari buruzkoak, eta denbora eta energia asko galtzen dugu horretan, sortzen eman beharrean.

Uribek dioen bezala sariena, literatur kanonarena azaleko eztabaida ote da? Sariiek hainbesterako garrantzia ote dute? Zer nolako garrantzia dute? Sariiek ezartzen dute literatura-kanona? Kritikak ezartzen du gerora oroituko den, eredu izango den kanona? Nortzuk eman behar dituzte sariak? Kanona ezarriko duten pertsona berberak saritu behar dituzte liburuak? Sariketetan literatura saritzen da?

Euskadi Sariaren arrastoa galtzen ari ginenean ordea, hara non iritsi den Espainiako Kritikaren Sariaren sasoia. Eta sarituen izenak jakinarazteko orduan, sorpresa!, *Utikan Euskadi Sariak* manifestua sinatu zutenetako bi saritu dituztela. Jon Alonso *Erretzaileen eremua* (Susa, 2006) ipuin bildumarengatik eta Koldo Izagirre *Rimmel* (Susa, 2006) poema liburuarengatik. Koldo Aldabek, *Berria* egunkariko Hiz-

pideetan (2007-04-01), paradoxa bere gordinean aurkezten zuen:

Aspaldi euskal literaturan izan den eztabaida sutsuenaren erdi-erdian, eztabaida hori hasi dutenak protagonista Espainiako sarietan. Ipuinlariak, gezurriak, ezker abertzaleko beso luzearen falangeak, sarituak. Adar jotzea, probokazioa, sari-tranpa?

Egun batzuk beranduago, Alberto Barandiaran, egunkari bereko analisisan, eztabaida birkokatzen saiatzen zen (*Berria*, 2007-04-04):

Sariak oraindik ez dute tokia aurkitu. Ez diegu aurkitu. Ez dakigu zertarako behar ditugun, zertarako nahi ditugun. Ez dakigu onuragarriak diren, ala kaltegarriak. Ez dakigu zein diren, nork erabakitzen dituen, ez dakigu nola funtzionatzen duten.

Eta, bat-batean, hori guztia mahai gainean jarri nahi izan dutenak, horiek hain zuzen ere, saritu egin dituzte. Noiz eta Euskadi sarietan hautagai ez direla izango erabaki duten urtean. Noiz eta sarien inguruko sistemez esandakoa gehiegikeria, furrustada eta ahoberokeria izan dela leporatu diete-nean. Non eta protesta ezin egin duten gunean, ez baitira aurkeztu, ez baitituzte ezer jasotzeko deituko. Espainiako Kritika sarian. Nori eta gehien nabarmendu direnei.

2007ko apirilaren 6an, Koldo Izagirrek *Berria* egunkarira gutun bat igorri zuen, Espainiako Kritikaren Sariari uko egiten ziola adierazteko:

Sariak kolokan jartzen dituen saritzeak eduki lezake adostasun zentzu bat, elkartasun keinua izan liteke, atxikimenduzko oparia. Baina Kritika Saria, aspalditik, Euskadi Saria bera baino mekanismo ilunagoz eta jokamolde zabarragoz dabilen antolamendua da. Literaturaren promozibidea baino, gure letren sistemaxoko zenbait mandarinen tresna bihurtua dela dirudi, beren larderia finkatzeko aitzakia, idazleonek laztan-premia baliatuz.

Idazleotan hots handi samarrean dabilen horri, tamalez, sariaz egunkari honetan bertan egin diren gogoetak erantsi behar genizkioke: adar jotzea, probokazioa eta sari-tranpa ote den, saritua zoriondu behar ote litzatekeen... Sari honek badu susmagarritzakorik, antza, manifestua sinatu ez zutenen eta idazleak ez direnen aburuz ere.

«Etsipena»

Azken hilabetetako gaiaren inguruan, Felipe Juaristik artikulatu ironiko-etsigarria *El Correo* egunkarian (2007-02-14):

Nago gureak, alegia euskal literaturak, jo duela azkena, edo jotzeko zorion dela. Gure itsasontzi zahar hau hondoratzen ari da eta, horretaz jabeturik, bat baino gehiago ari dira hondarretatik zer salbatuko: sariren bat edo beste, errekonozimendu bat edo beste, fama apurra... Gertatzen da, lehendik eraman dituztela balioko zirenak, auskalo nora. Azkenetan gaude, euskal literatura ez zaio ia inori interesatzen, ezta idazleei ere, ezta irakurleei ere, ezta gizarteari ere. Euskal literaturak sortzen duen interes eskasa ondorio baino ez da, arrazoien bide luze bateko emaitza. Honaino ekarri gaituzten zioak hor daude, begi bistan, baina inor gutxi ausartzen da ozenki esatera, oinarri erlijiosoa baitute, gurean fedea ideologia baita, eta ideologia fedea, nola esan?

Aitortu behar dut idaztea izugarri maite dudana dela, eta lan duina egitea dela niretzat egon daitekeen saririk handiena. Izan ere, idatzi nahi duenak idatzi behar du, zortzi irakurle izanik ere, zortzietan mila balitu bezala, eta idatzi behar du sekula saririk jasotzerik ez balu bezala. Hori da idazle izatea, eta gainerakoa geure burua zuritzeko ipuina besterik ez da, geure banitateari, noiz edo noiz, ematen diogun bazka.

Bazka

Eta azken hilabeteotan bazka (www.bazka.info) faltarik ez.¶